

Kościół przeciwko choince

Autor tekstu: **Ilona Vijn-Boska**

Palenie świątecznych choinek na początku stycznia, przeważnie 6 stycznia, jest tradycją w Holandii i Belgii. Sosenki i jodły, które podczas dni świątecznych ozdabiały pokoje mieszkalne zostają zebrane i w ustalonym dla każdej miejscowości miejscu ułożone w stosy. Następnie w towarzystwie wielu obecnych oficjeli i pod kontrolą straży pożarnej zostają spalone. Podczas tej uroczystości w wielu miejscach organizatorzy częstują młodzież gorącym kakao a dorosłych grzany winem.

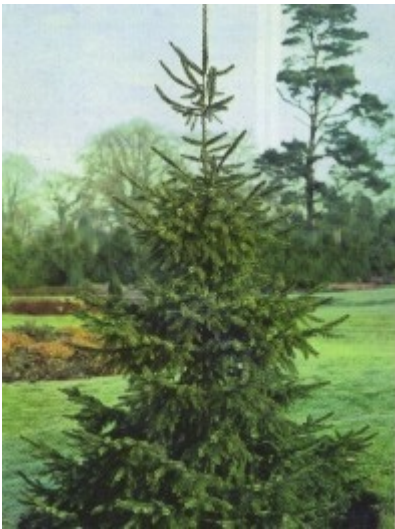
Palenie choinek powstało na bazie prastarej pogańskiej tradycji świętowania przesilenia zimowego i 'odradzania się Słońca'. Słońce podczas swojej zimowej drogi w kierunku południowo-wschodnim osiąga 21 grudnia najniższy stan i jest to przeważnie najkrótszy dzień roku. Przez cztery dni "stoi" prawie nieruchomo w jednym miejscu i dopiero 25 grudnia zaczyna swoją odnowę. Dla ludów pogańskich było to zwycięstwo słońca nad ciemnością. Dzięki odrodzonemu Nowemu Słońcu zaczynało ubywać najkrótszego dnia w roku, najdłuższej nocy ubywać a to niosło ludziom nadzieję, radość i optymizm.

Dla plemion germańskich przesilenie zimowe było jednym z dwóch najbardziej celebrowanych świąt w ciągu roku. Na cześć słońca przestawali pracować, żadnemu wozowi czy kołowrotkowi nie wolno było się kręcić. Sufity swoich domostw przyozdabiali zielonymi gałązkami leśnych drzew. Każdego roku początkowo wydawało im się, że światło a przez to życie odniesie porażkę. W nadziei na powrót światła i zachęcenia Słońca do zwycięstwa nad ciemnością palili wielkie ogniska. Te ogniska miały również symbolicznie służyć do całkowitego oczyszczenia ich samych, ich domostw i palenisk; jako środek ochrony przeciw złym duchom ciemności i podkreśleniem radości z pojawienia się nowego słońca, czyli nowego roku. Z tego samego względu wędrowali w koło z pochodniami i uwijali wieńce z zielonych gałęzi i siana, jako symbol słońca i wsparcia jego odwiecznej wędrówki. W środku zimy drzewa iglaste uważane były za symbol życia i odradzania się, trwania i płodności. Drzewa pozbawione liści dekorowali kolorowymi kawałkami szmat i pomalowanymi kamieniami. Miało to pomóc powrotowi duchom leśnym, które według nich opuściły drzewa razem z liśćmi, i w korzystnym nastawieniu tych duchów do nich.

W wielu innych pogańskich kulturach światło Słońca było synonimem Życia a zimowe przesilenie Słońca momentem do celebrowania Nowego Życia. Pogańscy Rzymianie obchodzili w tym czasie '*dies natalis solis invincti*': święto narodzenia niezwyciężonego słońca. Te dni w Rzymie poświęcone były Mitrze, bogowi Słońca i światłości, zrodzonego z dziewicy. Po przejściu w 326 roku n.e. przez cesarza rzymskiego Konstantyna Wielkiego religii chrześcijańskiej jako ogólnie obowiązującej dzień narodzin Mitry przyjęto jako dzień narodzin Chrystusa.

Rzymski cesarz Karol Wielki (742-814) po podbiciu zabronił w 807 roku dekorowania drzew ale bez skutku. Według legendy misjonarze próbujący nawracać pogańskich Germanów sami wpadli na pomysł wykorzystania drzewka świerkowego w religii chrześcijańskiej. Trójkątna forma tego drzewka symbolizowała według nich wielką trójcę: ojca, syna i ducha świętego. Inna legenda głosi, że pewnego grudniowego dnia Św. Bonifacy podróżujący przez las napotkał grupę ludzi przy dębie bogato udekorowanym w czas świąt Zimowego Przełomu. Bonifacy w geście przeciwstawienia się pogańskiemu świętu ściął dąb, ale ku zdziwieniu wszystkich z wyciętego pnia wyrosła jodła. Od tego czasu narodził się w Niemczech zwyczaj dekorowania jodły świeczkami, by także w nocy św. Bonifacy mógł głosić wiarę poganom. Jeszcze inna legenda opowiada historię Marcina Lutra, przywódcy Reformacji. Luter wracał do domu przez las i poczuł jak gwiazdy mrugają nad nim i nad częścią drzew. — To musiała być taka noc, jak ta — pomyślał — kiedy aniołowie Pana zjawili się przed pastuszkami w Betlejem. Chcąc podzielić się pięknem tej sceny ze swoją rodziną ściął małą jodłę, postawił ją w domu i udekorował płonącymi świeczkami.

W ten sposób choinka powoli wchodziła do wiary chrześcijańskiej i od dwunastego wieku

pojawiła się w kościołach środkowej Europy, zawieszona do góry nogami u sufitu. Tradycja ubierania choinek sięga XI wieku i występów trubadurów na kościelnych placach. W okresie grudniowym do ich repertuaru należały przede wszystkim pieśni o raju a gałązka drzewna, przeważnie drzewa jabłkowego, przybrana czerwonymi jabłkami symbolizowała raj. W ciągu XV wieku zwyczaj przyozdabiania domów gałązkami z ozdobami z papieru i jabłkami w święto Adama i Ewy został przyjęty przez wierzących chrześcijan. Następnie miejsce gałęzi przejęły iglaste drzewa, przeważnie świerk pospolity. Pierwsze wzmianki o zwyczaju przynoszenia choinek do domów i ich ubieraniu pochodzą z kroniki Strasburga w roku 1604. Początkowo zwyczaj ten ograniczał się do okolic Strasburga a następnie przejęły go protestanckie obszary niemieckie. Również z XVI wieku pochodzą zarządzenia z regionu Dolnego Renu zezwalające na wycinanie choinek dopiero dziewięć dni przed Bożym Narodzeniem. W 1774 roku Johann Wolfgang Goethe w swojej powieści 'Cierpienia

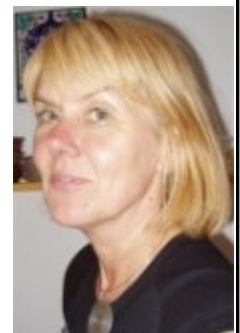
Młodego Wertera' opisał choinkę a pod koniec XVIII wieku pojawiła się w Weimarze, ówczesnej kulturalnej stolicy Niemiec.

Do Francji choinkę wprowadziła w 1837 roku protestancka księżniczka niemiecka Helena de Mecklenburg po swoim ślubie z francuskim księciem Ferdynandem Orleańskim. Również dzięki ślubowi księcia saskiego Alberta z angielską królową Wiktoria w 1840 roku tradycja choinki rozpowszechniła się na Wyspach Brytyjskich. W Polsce, głównie na Śląsku, w okresie Bożego Narodzenia praktykowano zwyczaj stawiania w kącie izby ostatniego zżętego snopa żyta. Był on zazwyczaj dekorowany jabłkami oraz orzechami. Na przełomie XVIII i XIX wieku tradycję dekorowania snopa żyta niemal całkowicie zastąpił przybyły z Niemiec zwyczaj dekorowania choinki. W Belgii dopiero około 1870 roku pojawił się zwyczaj dekorowania drzew przez właścicieli ziemskich słodyczami, ciepłymi ubraniami i ewentualnie pieniędzmi. To wszystko przeznaczone było dla biednych, okolicznych dzieci. Również w Holandii w XIX wieku choinka została spopularyzowana przez dwie kolejne żony króla Wilhelma III Holenderskiego, Zofię Wirtemberską i Emmę Waldeck-Pyrmont, ale tylko w protestanckiej jej części. W katolickiej części pojawiła się dopiero po 1935 roku. Kościół Katolicki dopatrywał się w niewinnej choince diabelskiego symbolu pogańskiego i w XIX wieku surowo ostrzegał przed wprowadzeniem choinki do Włoch. Jeszcze w latach sześćdziesiątych XX wieku pojawił się w watykańskiej gazecie Osservatore Romano artykuł potępiający pogańskie choinki. Dopiero w 1982 roku na placu Świętego Piotra w Watykanie zagościła potężna choinka. Na całym świecie znana jest obecnie jako drzewo Bożego Narodzenia. Jednakże nie wszyscy są z tym zgodni. Dwa lata temu po gorącej dyskusji w amerykańskim Senacie pojawiło się w Stanach Zjednoczonych jej nowe imię — Holiday Tree.

Ilona Vijn-Boska

Korespondentka z Holandii współpracująca z Racjonalistą

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 07-01-2008)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5685) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5685>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl